

European Digital Media Observatory

Η ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΩΝ ΑΥΞΗΘΗΚΕ ΤΟΝ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟ, ΕΝΙΣΧΥΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΣΤΑΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Μηνιαία αναφορά #33 - δίκτυο ελέγχου γεγονότων του EDMO

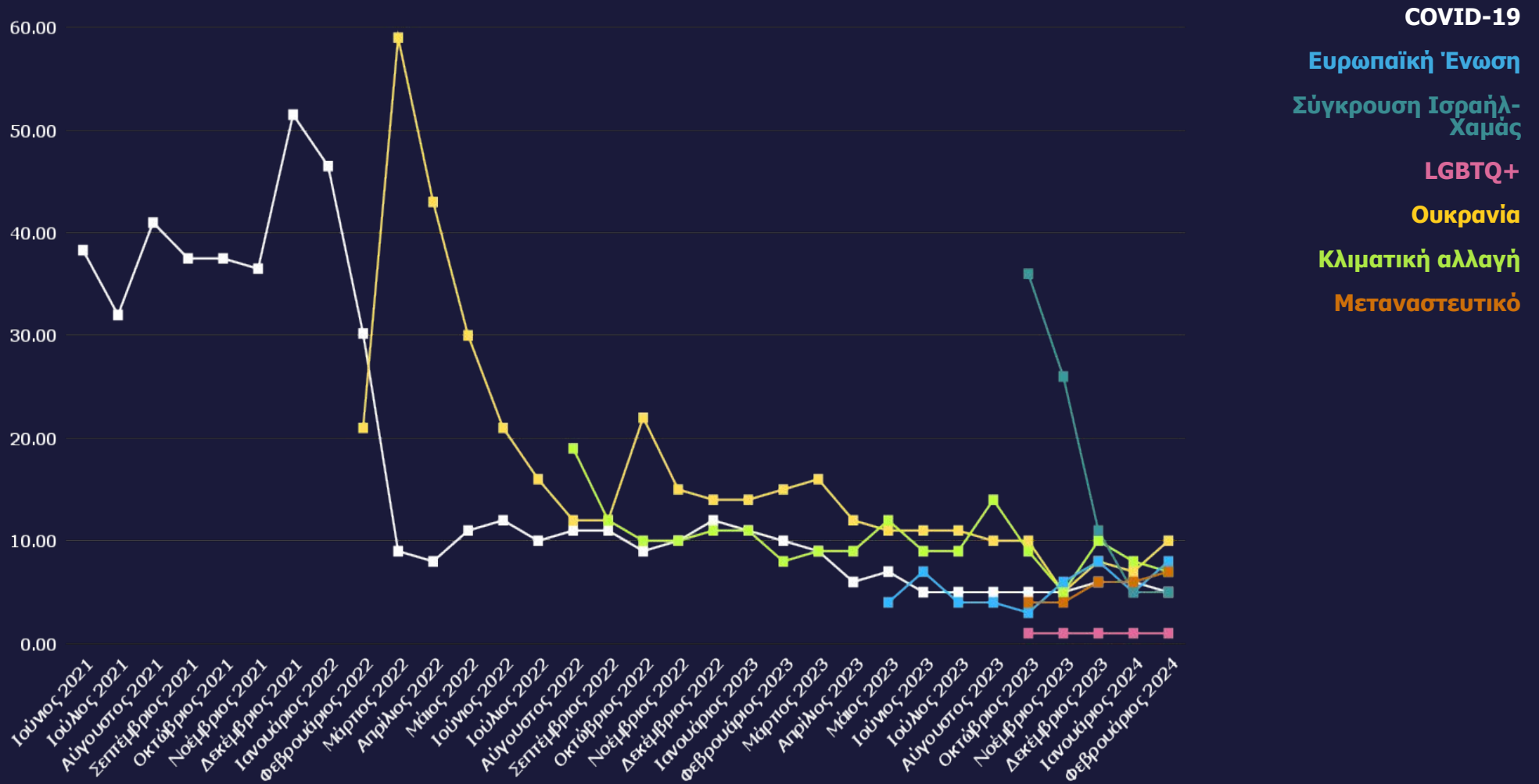
Δημοσιεύθηκε στις 15 Μαρτίου 2024

Η ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ ΑΥΞΗΘΗΚΕ, ΟΠΩΣ ΕΠΙΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΨΕΥΔΕΙΣ ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Οι 35 οργανισμοί-μέλη* του δικτύου ελέγχου γεγονότων του EDMO, οι οποίοι συνεισέφεραν στοιχεία για την εν λόγω αναφορά, δημοσίευσαν συνολικά 1,488 άρθρα fact-checking μέσα στον Φεβρουάριο του 2024. Από αυτά τα άρθρα, 152 (10%) αφορούσαν παραπληροφόρηση σχετικά με τον πόλεμο στην Ουκρανία, 113 (8%) για παραπληροφόρηση που αφορούσε την Ευρωπαϊκή Ένωση, 101 (7%) για παραπληροφόρηση που σχετίζεται με την κλιματική αλλαγή, 98 (7%) για παραπληροφόρηση σχετικά με θέματα μετανάστευσης, 76 (5%) για παραπληροφόρηση που αφορούσε την COVID-19, 71 (5%) για παραπληροφόρηση σχετικά με τον πόλεμο μεταξύ Ισραήλ και Χαμάς και 26 (1%) για παραπληροφόρηση κατά της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας και θεμάτων που αφορούσαν έμφυλα ζητήματα.

Η κακόβουλη παραπληροφόρηση σχετικά με τον πόλεμο στην Ουκρανία αυξήθηκε κατά μερικές ποσοστιαίες μονάδες, από 7% τον Ιανουάριο σε 10% τον Φεβρουάριο του 2024. Η κακόβουλη παραπληροφόρηση για θέματα μετανάστευσης και για την Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν επίσης αυξηθεί, αλλά σε μικρότερο βαθμό. Το ποσοστό των υπόλοιπων θεμάτων κακόβουλης παραπληροφόρησης που παρακολουθούνται είτε παρέμεινε σταθερό (για παράδειγμα τα θέματα σχετικά με την κατάσταση στην Μέση Ανατολή και την LGBTQI+ κοινότητα) ή αυξήθηκε ελάχιστα (για παράδειγμα τα θέματα σχετικά με την COVID-19 και την κλιματική αλλαγή).

% ποσοστό παραπληροφόρησης από το σύνολο που σχετίζεται με τα εξής θέματα

Οι οργανισμοί ελέγχου γεγονότων που συνεισέφεραν υλικό γι' αυτή την αναφορά: 15min, AFP, APA, Correctiv, Check4facts, Delfi, Demagog.cz, Demagog.sk, DPA, Eesti Päevaleht, EFE Verifica, Ellinika Hoaxes, Fact Check Cyprus, Factcheck Vlaanderen, FactReview, Faktabaari, Faktisk, FranceTV, Funky, Greece Fact Check, Källkritikbyrån, Lakmusz, Logically Facts, Maldita, Medizin transparent, Newtral, Oštro, PagellaPolitica/Facta, Poligrafo, Pravda, Re:Baltica, The Journal Fact-Check, TjekDet, Verifica RTVE, Verificat

Η ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΩΝ ΕΠΕΚΤΕΙΝΕΤΑΙ, ΕΝΙΣΧΥΟΝΤΑΣ ΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΡΩΣΙΚΗΣ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑΣ

Καθώς οι διαδηλώσεις των αγροτών εντάθηκαν στην Ευρώπη τον Φεβρουάριο, η κακόβουλη παραπληροφόρηση για τις κινητοποιήσεις αυξήθηκαν επίσης. Λόγω της ευρύτερης κάλυψης των κινητοποιήσεων από τα μέσα ενημέρωσης σε πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αυξήθηκαν και οι ψευδείς ισχυρισμοί με συχνό φαινόμενο την διόγκωση της υποστήριξης που δέχθηκαν (όπως έγινε και τον Ιανουάριο) καθώς και το μέγεθος των διαδηλώσεων. Αυτοί οι ψευδείς ισχυρισμοί βασίστηκαν σε παλιά ή άσχετα βίντεο, τα οποία συνοδεύονταν από λεζάντες οι οποίες τα συνέδεαν με τις πορείες μεταφέροντας ταυτόχρονα και μηνύματα κατά της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή των “περιβαλλοντικών κανόνων” της.

Τρέχοντα θέματα που αφορούν τους τομείς της καλλιέργειας και διακίνησης τροφίμων γίνονται αντικείμενο εκμετάλλευσης από κανάλια παραπληροφόρησης με στόχο την ενίσχυση της αρνητικής διάθεσης ενάντια σε θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για παράδειγμα επανεμφανίστηκαν παλαιότερα αφηγήματα για επιβολή βρώσης εντόμων σε Ευρωπαίους πολίτες και έγκριση πώλησης εργαστηριακά παραγόμενου κρέατος στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Άλλοι ψευδείς ισχυρισμοί αφορούσαν την υποτιθέμενη εισαγωγή αποβλήτων ή τοξικών τροφίμων τα οποία δεν περνάνε κατάλληλους ελέγχους από την Ευρωπαϊκή Ένωση και προορίζονται για πολίτες σε διαφορετικές χώρες.

Την δημοσιότητα των κινητοποιήσεων αγροτών φαίνεται πως εκμεταλλεύτηκαν και κανάλια κακόβουλης παραπληροφόρησης υπέρ της Ρωσίας. Στον απόηχο ψευδών ισχυρισμών για ενεργοποίηση σειρήνας της Ρωσικής πρεσβείας στο Βερολίνο τον Ιανουάριο ως υποστήριξη στους διαδηλωτές, τον Φεβρουάριο κυκλοφόρησε ο ισχυρισμός ότι αγρότες έριξαν κοπριά στην Ουκρανική πρεσβεία στο Παρίσι. Ο λόγος σύμφωνα με τα εν λόγω δημοσιεύματα ήταν συστάσεις από την πρεσβεία προς τους αγρότες για παύση των κινητοποιήσεων. Αυτός ο ψευδής ισχυρισμός κυκλοφόρησε σε διάφορες χώρες συμπεριλαμβανομένης της Ολλανδίας, της Γερμανίας, της Αυστρίας, της Ιταλίας, της Ισπανίας, της Ελλάδας, της Βουλγαρίας και της Ουγγαρίας. Η εκμετάλλευση κοινωνικών εντάσεων σε Δυτικές κοινωνίες και η υποδαύλιση τους μέσω στοχευμένης κακόβουλης παραπληροφόρησης είναι γνωστή στρατηγική Ρωσικής προπαγάνδας.

ΕΣΤΙΑΣΗ ΤΗΣ ΚΑΚΟΒΟΥΛΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΝΑΒΑΛΝΙ

Πέρα από τις συνηθισμένες επαναλαμβανόμενες ψευδείς ειδήσεις για την Ουκρανία, το κύριο θέμα κόμβων παραπληροφόρησης υπέρ της Ρωσίας ήταν ο θάνατος του Αλεξέι Ναβάλνι, του πιο γνωστού αντιπάλου της ρωσικής κυβέρνησης. Η ευθύνη για τον θάνατο του αποδόθηκε από διάφορες διεθνείς οργανώσεις και ηγέτες στο Κρεμλίνο. Ωστόσο, πληθώρα ψευδών ισχυρισμών απέδωσε τον θάνατο σε "δυτικά εμβόλια", ενώ άλλες αβάσιμες ειδήσεις προσπαθούσαν να δυσφημίσουν τον ρόλο και το προφίλ του. Για παράδειγμα, κυκλοφόρησε ο ψευδής ισχυρισμός ότι μια φωτογραφία τον έδειχνε να κάνει τον ναζιστικό χαιρετισμό ή ότι προσπαθούσε να οργανώσει πραξικόπημα στη Ρωσία με τη βοήθεια δυτικών χωρών.

Όπως τονίζεται σε πρόσφατη έρευνα του EDMO, το γεγονός ότι η χήρα του Ναβάλνι, Γιούλια Ναβάλναγια, δήλωσε πως θα συνεχίσει την πολιτική του αποστολή, έδωσε πάτημα για αύξηση των ψευδών ισχυρισμών που την στοχεύουν προσωπικά. Συγκεκριμένα, κατηγορήθηκε ψευδώς για εξωσυζυγικές σχέσεις και για τον προγραμματισμό ανακοίνωσης πριν από τον θάνατο του συζύγου της, υπονοώντας ότι ο ίδιος ο θάνατος ήταν προγραμματισμένος. Ένας ψευδής ισχυρισμός που κυκλοφόρησε ευρέως, επιστράτευσε ηχητικό αρχείο της μητέρας του Ναβάλνι το οποίο δημιουργήθηκε με λογισμικό τεχνητής νοημοσύνης στο οποίο υποτίθεται πως κατηγορούσε την Γιούλια Ναβάλναγια ότι άφησε τον γιό της μόνο του και προκάλεσε τον θάνατό του.

ΑΦΗΓΗΜΑΤΑ ΚΑΚΟΒΟΥΛΗΣ ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Η κακόβουλη παραπληροφόρηση σχετικά με θέματα μετανάστευσης ενισχύθηκε στην Ιρλανδία και την Ισπανία. Ψευδείς ισχυρισμοί που κυκλοφόρησαν και στις δύο χώρες προσπάθησαν να παρουσιάσουν την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις τοπικές κυβερνήσεις είτε ως μέσα προώθησης ανεξέλεγκτης μετανάστευσης ή ως αρκετά αδύναμες για να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα.

Στην Ισπανία κυκλοφόρησε ο ψευδής ισχυρισμός ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση στέλνει όλους τους παράνομους μετανάστες από άλλες χώρες στην Ισπανία και πως η Ιαπωνία απαγορεύει τους άνεργους μετανάστες από το να συναθροίζονται στον δρόμο, υπονοώντας ότι ο λόγος είναι η βίαση φύση τους. Επίσης κυκλοφόρησαν ψευδείς ισχυρισμοί για ανακοίνωση επένδυσης δημόσιου χρήματος στο Μαρόκο από τον Πέντρο Σάντσεζ, παρότι η αφρικανική χώρα αναφέρεται ότι κατηγορείται για εισαγωγή προϊόντων που παραβιάζουν τον δίκαιο ανταγωνισμό στον τομέα της γεωργίας.

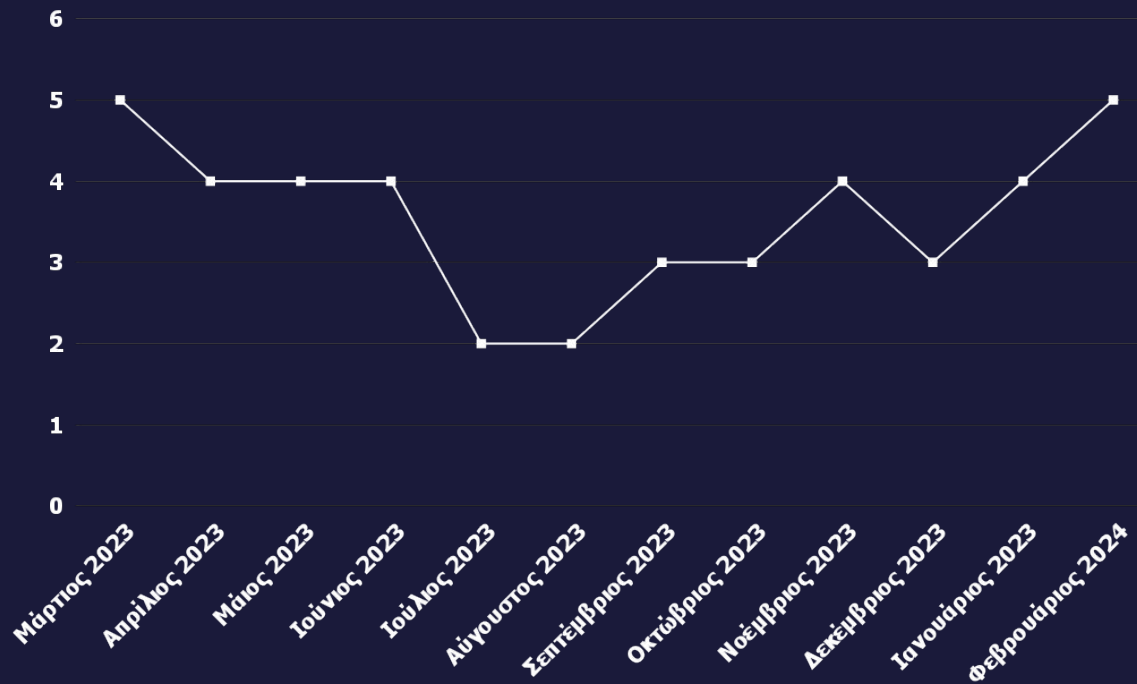

Στην Ιρλανδία, κυκλοφόρησαν αυτοκόλλητα τα οποία υποτίθεται πως δημιουργήθηκαν από το Ιρλανδικό Μουσουλμανικό Συμβούλιο με στόχο την προώθηση εδραίωσης Νόμου της Σαρία στην χώρα. Επίσης κυκλοφόρησε ο ισχυρισμός ότι μετανάστες πληρώνονται 80,000€ για μετακινήσεις εντός των συνόρων της χώρας, ενώ ένα δημοφιλές meme μετέφερε τον ισχυρισμό ότι η Νορβηγία απέλασε πρόσφατα 1,600 Σομαλούς μετανάστες. Επιπρόσθετα, κυκλοφόρησε ένας ακόμα ψευδής ισχυρισμός με χρήση ηχητικού αρχείου - το οποίο πιθανότατα ήταν αποτέλεσμα λογισμικού τεχνητής νοημοσύνης - στο οποίο ακούγεται ο βρετανός σεφ Γκόρντον Ράμσεϊ να επαινεί τους Ιρλανδούς διαδηλωτές κατά των μεταναστών.

ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ

Το ποσοστό παραπληροφόρησης με χρήση υλικού που δημιουργήθηκε με λογισμικό ΑΙ αυξήθηκε ελάχιστα τον Φεβρουάριο. Από τα 1,488 άρθρα fact-checking τα 73 χρησιμοποίησαν αυτή την τεχνική για διασπορά κακόβουλης παραπληροφόρησης. Αυτό αντιστοιχεί στο 5% του συνόλου συγκριτικά με το 4% που σημειώθηκε τους προηγούμενους μήνες.

Ανεξάρτητα από τις προαναφερθείσες περιπτώσεις με την ηχογραφημένη φωνή της μητέρας του Ναβάλνι, η οποία παράχθηκε μέσω λογισμικού ΑΙ, το υλικό που σημείωσε την μεγαλύτερη διασπορά ήταν οι εικόνες ΑΙ με τρακτέρ και σανό μπροστά από τον Πύργο του Άιφελ στο Παρίσι. Εξίσου μεγάλη διάδοση γνώρισε βίντεο deep fake με παρουσιάστή του μέσου France24 στο οποίο αναφέρει ότι προγραμματισμένο ταξίδι του γάλλου Προέδρου Μακρόν στην Ουκρανία ακυρώθηκε λόγω αποκάλυψης σχεδίου των ουκρανών για δολοφονία του.

ΟΙ 4 ΨΕΥΔΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΙΟ ΕΥΡΕΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΟΝ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟ, ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΗΤΑΝ:

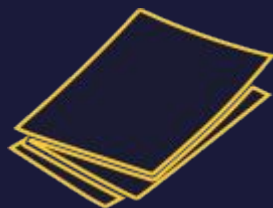

- Εικόνες που έχουν παραχθεί με λογισμικό τεχνητής νοημοσύνης δείχνουν μπάλες με άχυρο και τρακτέρ μπροστά από τον Πύργο του Άιφελ στο Παρίσι
- Ηχητικό αρχείο που έχει παραχθεί με λογισμικό τεχνητής νοημοσύνης παρουσιάζει ψευδή δήλωση της Λουντμίλα Ναβάλναγια (μητέρα του Αλεξέι Ναβάλνι) να κατηγορεί την Γιούλια Ναβάλναγια (χήρα του Ναβάλνι)
- ▲ Βίντεο deep fake με παρουσιάστή του μέσου France24 τον δείχνει να ανακοινώνει ακύρωση επίσκεψης του Εμανουέλ Μακρόν στο Κίεβο μετά από αποκάλυψη σχεδίου δολοφονίας του από τους ουκρανούς
- ◆ Βίντεο το οποίο υποτίθεται πως δείχνει ρουκέτες να εκτοξεύονται από δυνάμεις των Χούθι στην Ερυθρά Θάλασσα εναντίων του Αμερικανικού Ναυτικού (συμπεριλαμβανομένου και του USS Labone) είναι στην πραγματικότητα πλάνα από το παιχνίδι Arma 3

ΟΙ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Στο πλαίσιο των εκλογών στην Πορτογαλία κυκλοφόρησε επεξεργασμένη εικόνα με την οποία προσπάθησαν να συνδέσουν τον Αντρέ Βεντούρα, ηγέτη του δεξιού κόμματος Chega με την ναζιστική ιδεολογία

Δύο μήνες πριν τις προεδρικές εκλογές στην Σλοβακία, χιλιάδες χρήστες μέσω κοινωνικής δικτύωσης μοιράστηκαν ψευδή έγγραφα σύμφωνα με τα οποία ο βασικός υποψήφιος της αντιπολίτευσης, Ιβάν Κόρτσok, συνεργάστηκε με την Κρατική Ασφάλεια στα μέσα του 1980

Ο Εμανουέλ Μακρόν νομιμοποίησε τον βιασμό

Εταιρεία πώλησης γαλακτοκομικών προϊόντων αφαίρεσε μητρική φηγούρα από τις συσκευασίες γάλακτος εν μέσω κυβερνητικής πρωτοβουλίας για νομιμοποίηση του γάμου και της υιοθεσίας ομόφυλων ζευγαριών στην Ελλάδα

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Οι πληροφορίες που περιέχονται σε αυτή την αναφορά συλλέχθηκαν μέσω ερωτηματολογίου το οποίο στάλθηκε στους οργανισμούς ελέγχου γεγονότων οι οποίοι είναι μέλη του δικτύου ελέγχου γεγονότων του EDMO (<https://edmo.eu/fact-checking-community/>).

Περίοδος αναφοράς: 1-29 Φεβρουαρίου 2024. Αριθμός απαντήσεων: 35.

Βασικοί ελεγκτές της αναφοράς: Tommaso Canetta και Enzo Panizio, Pagella Politica/Facta.
Για περισσότερες πληροφορίες: t.canetta@pagellapolitica.it.

Το EDMO έχει λάβει χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση υπό τον αριθμό συμβολαίου: LC-01935415